

Steaua „Moldoveanu” și exoplaneta „Negoiu” — România și peste alte 100 țări au selectat numele unor sisteme exoplanetare pentru a sărbători centenarul Uniunii Astronomice Internaționale

La finalul anului 2019, numele a peste 110 sisteme de exoplanete și stele gazdă alese în campania „IAU100 NameExoWorlds” au fost anunțate în cadrul unei conferințe de presă din Paris (Franța). În 2019, cu ocazia aniversării a 100 de ani de la înființarea Uniunii Astronomice Internaționale (UAI), 112 țări, printre care și România, au organizat campanii naționale care au implicat peste 780 000 de persoane din întreaga lume, în propunerea și selecția unui nume pentru o exoplanetă și stea gazdă alocate țării lor.

Proiectul „IAU100 NameExoWorlds” s-a bucurat de o participare masivă la nivel internațional, deoarece în fiecare țară publicul a fructificat această ocazie de a sugera nume semnificative, creative și unice pentru sistemul exoplanetar atribuit țării sale. Aceasta este a doua oară în istorie când a fost organizată o campanie oficială UAI pentru a da nume stelelor și exoplanetelor. În total, au fost primite 360 000 de propuneri de nume din peste 110 țări. Comitetul național din fiecare țară și-a redus propunerile la o listă scurtă de nume candidate, care au fost prezentate publicului pentru a le vota. 420 000 de persoane din întreaga lume au votat pentru candidații lor preferați. Acest proiect va avea un impact pe termen lung, deoarece numele câștigătoare vor fi utilizate în paralel cu nomenclatura științifică existentă și vor fi creditate persoanei, grupului sau instituției care le-a sugerat.

Proiectul global „IAU100 NameExoWorlds” a fost conceput pentru conștientizarea locului nostru în Univers și pentru a reflecta la modul în care Pământul ar putea fi perceput de o civilizație de pe altă planetă. Întrucât UAI este autoritatea responsabilă cu atribuirea de nume oficiale corpurilor cerești, sărbătoarea aniversării centenarului UAI din 2019 a fost pretextul pentru a oferi fiecărei țări șansa de a numi un singur sistem planetar, cuprinzând o exoplanetă și steaua sa gazdă.

România, în calitate sa de membru fondator al UAI, s-a alăturat acestui proiect global. Astfel, românii au fost invitați în perioada 5 august – 5 octombrie 2019 să propună nume pentru sistemul exoplanetar XO-1 care i-a fost alocat pentru denumire. Acest sistem este format din steaua XO-1 și planeta sa XO-1 b, și se află la o distanță de 536 de ani lumină, în constelația Corona Borealis (Coroana Boreală). Steaua este asemănătoare Soarelui nostru, atât în ceea ce privește culoarea sa galbenă (dată de temperatura de la suprafață), cât și a dimensiunii, masei sau luminozității totale. În ciuda acestor asemănări fizice, steaua XO-1 este de peste patru ori mai tânără decât Soarele nostru, având doar un miliard de ani.

Planeta XO-1 b este singura planetă cunoscută azi care orbitează steaua XO-1. A fost descoperită în anul 2006 de către o echipă de astronomi amatori și profesioniști, condusă de Peter R. McCullough. Un an pe planeta XO-1 b durează aproape cât patru zile pe Pământ (3,94), iar raza medie a planetei este de 1,21 ori mai mare decât cea a lui Jupiter. Observațiile spectroscopice au pus în evidență pentru planeta XO-1 b o atmosferă bogată în H₂/He, care conține apă, compuși ai azotului NH₃ și HCN, precum și petece de nori.

În perioada menționată mai sus, au fost propuse peste 180 de nume pentru sistemul exoplanetar XO-1. Dintre acestea, Comitetul Național a întocmit o listă scurtă de 12 propuneri de nume (această listă se găsește la <http://www.astro.ro:8080/articles/ExoPlanet/>) care au fost supuse votului public în

perioada 16 octombrie – 3 noiembrie 2019. Perechea de nume care a ieșit câștigătoare este: „Moldoveanu” pentru stea și „Negoiu” pentru exoplanetă și a venit din partea domnului Tudor Ioan Cătălin.

Imaginile de mai jos reprezintă bannerul și infograficul rezultatului campaniei „IAU100 NameExoWorlds” din România.

ROMANIA

NATIONAL CAMPAIGN OVERVIEW

Number of proposals received in the country:

181

Number of votes received in the country:

45

CHARACTERISTICS OF SYSTEM

Constellation:

Corona Borealis

Star identification:

XO-1

Host star type:

yellow, dwarf

Coordinates:

**RA 16h02m11.84s
DEC +28d10m10.5s**

RESULTS

Name of Star:

Moldoveanu

Brief explanation Name Star:

Moldoveanu is the highest peak in Romania of the Făgăraș mountain range with an altitude of 2544 metres.

Name of Exoplanet:

Negoiu

Brief Explanation Name of Exoplanet:

Negoiu is the second highest peak in Romania of the Făgăraș mountain range with an altitude of 2535 metres.

THEME

Names of prominent peaks of the Făgăraș Mountain Range, representing the highest mountains in Romania.

Membrii Comitetului Național pentru campania „IAU100 NameExoWorlds” sunt:

- Dumitru Pricopi, NOC. Institutul Astronomic, Academia Română (Președinte)
- Mirel Bîrlan, Institutul Astronomic, Academia Română, Președintele Comitetului Național Român de Astronomie
- Magda Stavinschi, Institutul Astronomic, Academia Română
- Erika Suhay, Comitetul Național Român de Astronomie
- Elisabeta Naghi, Ministerul Educației Naționale
- Cristina Blaga, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România
- Marian Doru Șuran, Comitetul Național Român de Astronomie
- Marian Naiman, Președintele Astroclubului București
- Valentin Grigore, Președintele Societății Astronomice Române de Meteori
- Cătălin Beldea, Editor pentru Astronomie la Revista "Știință și Tehnică"

Mai multe informații privind campania „IAU100 NameExoWorlds” din țara noastră se găsesc la următoarea adresa: <http://www.astro.ro:8080/articles/ExoPlanet/> .

Informații suplimentare

UAI este organizația astronomică internațională care reunește peste 13 500 de astronomi profesioniști din peste 100 de țări din întreaga lume. Misiunea sa este de a promova și salvarda astronomia în toate aspectele sale, inclusiv cercetarea, comunicarea, educația și dezvoltarea, prin cooperare internațională. UAI servește, de asemenea, ca autoritate recunoscută internațional pentru atribuirea de nume atât corpurilor cerești, cât și formelor de relief de pe suprafața acestora. Fondată în 1919, UAI este cel mai mare organism profesional din lume pentru astronomi.

Legături

- IAU NameExoWorlds: <http://www.nameexoworlds.iau.org/>
- What is an Exoplanet?: <https://exoplanets.nasa.gov/what-is-an-exoplanet/about-exoplanets/>
- NASA Exoplanet Archive: <https://exoplanetarchive.ipac.caltech.edu/>

Contact

Dumitru Pricopi

Președintele Comitetului Național pentru denumirea unei exoplanete din cadrul programului IAU100

Email: dpricopi@aira.astro.ro